

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 7.03050801 «Фінанси і кредит»
на тему: «Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні»
(назва теми)

Виконавець:
Студентка ЦВФН
Колесниченко К.Р

/підпис/

Науковий керівник:
К.е.н., доцент Луценко І.С.

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Оподаткування доходів фізичних осіб посідає особливе місце в податковій системі будь-якої держави, що зумовлено декількома факторами. По-перше, визаною його фіскальною значущістю в більшості розвинених держав. По-друге, здатністю бути ефективним фіскальним інструментом регулювання соціально-економічних процесів. По-третє, підвищенням ефективності адміністрування цього податку, що пов'язано із запровадженням електронних сервісів. Не можна не зважати й на те, що в сучасних умовах глобалізаційних процесів також змінюються підходи до оподаткування в контексті посилення податкової конкуренції між державами. Це зумовлює значний інтерес до вивчення регулятивної ефективності податку з доходів фізичних осіб як складного фіскального механізму в системі публічних фінансів. Актуальність досліджуваного в роботі механізму оподаткування доходів фізичних осіб, його теоретичне і практичне значення обумовили вибір теми дослідження, її мету та зміст.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних знань щодо оподаткування доходів фізичних осіб та визначення шляхів їх оптимізації за рахунок зарубіжного досвіду.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких **завдань** теоретичного та прикладного характеру:

- дослідити доходи фізичних осіб як об'єкта оподаткування;
- розглянути сутність оподаткування доходів фізичних осіб;
- дослідити історію розвитку прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб;
- здійснити аналіз особливостей побудови механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні;
- визначити бюджетну роль податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів держави;
- проаналізувати механізм оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців;
- провести аналіз зарубіжного досвіду оподаткування доходів фізичних осіб та визначено можливості використання його в українській практиці;
- розробити шляхи оптимізації сучасного стану оподаткування доходів фізичних осіб.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес оподаткування доходів фізичних осіб в Україні.

Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні та практичні аспекти механізму оподаткування доходів фізичних осіб.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у кваліфікаційній роботі було використано загальнонаукові методи та прийоми аналізу. Зокрема, це методи наукової абстракції, системний та структурний (для визначення сутності понять доход та податку на доходи фізичних осіб); методи наукового узагальнення, аналізу та порівняння (при аналізі зарубіжних і вітчизняної практик оподаткування доходів фізичних осіб, здійснені аналізу особливостей побудови механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні, аналізі

бюджетної ролі податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів держави, та здійсненні аналізу механізму оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців), статистичні та економетричні методи (при дослідженні тенденцій оподаткування доходів фізичних осіб), а також фінансово-соціологічний метод (при здійсненні міжнародних порівнянь).

Інформаційну базу кваліфікаційної роботи становлять нормативно-правові акти України, аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, Державної фінансової служби України, Державної служби статистики України, НБУ, Державної казначейської служби України, Пенсійного фонду України, МВФ, Євростату, а також періодичні видання, наукові збірники, матеріали науково-практичних конференцій, монографії та друковані праці українських і зарубіжних учених з питань оподаткування доходів фізичних осіб.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в кваліфікаційній роботі положення, узагальнення, висновки та пропозиції мають як загальнотеоретичне, так і прикладне значення. Розроблені в кваліфікаційній роботі положення можуть бути впроваджені та використані фінансовими органами при розробці рекомендацій щодо удосконалення механізму оподаткування фізичних осіб.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 77 сторінок друкованого тексту, містить 18 таблиць, 12 рисунків. Список використаних джерел нараховує 56 найменувань та займає 6 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ»** досліджено доходи фізичних осіб як об'єкт оподаткування, розглянуто сутність оподаткування доходів фізичних осіб, досліджено історія розвитку прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб

У другому розділі **«АНАЛІЗ МІСЦЯ ТА РОЛІ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ У ВИКОНАННІ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ»** здійснено аналіз особливостей побудови механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні, визначено бюджетну роль податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів держави, проаналізовано механізм оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців.

У третьому розділі **«НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РОЛІ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ У ФОРМУВАННІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ»** проведено аналіз зарубіжного досвіду оподаткування доходів фізичних осіб та визначено можливості використання його в українській практиці, розроблено шляхи оптимізації сучасного стану оподаткування доходів фізичних осіб.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження сформулюємо наступні висновки:

1) Здійснено дослідження думок вітчизняних та зарубіжних вчених щодо поняття доход в контексті доходу фізичних осіб як об'єкту оподаткування та було визначено, що різні автори дотримують різних точок зору щодо даного терміну. Зокрема більшість вчених дотримуються думок, що доход – це потік або прилив суми певних грошових надходжень. Було визначено, що загалом в економічній науці існують два основних підходи відносно дослідження доходів громадян: макроекономічний або загальнотеоретичний, який визначає роль населення як важливого суб'єкта економічної системи; та мікроекономічний (більш конкретизований), який досліджує процеси формування, розподілу, перерозподілу і використання доходів домогосподарств.

2) Дослідження сутності оподаткування доходів фізичних осіб було здійснено відповідно до Податкового кодексу України. Зокрема представлено основні напрямки реформування податку, визначено платників податку з доходів фізичних осіб, об'єкт оподаткування резидента та нерезидента, наведено що виступає базою оподаткування та загальним оподаткованим доходом. Відповідно до стандартної міжнародної класифікації, було наведено такі основні джерела походження доходів: трудові доходи; підприємницькі доходи; інвестиційні доходи; доходи від власності; державні соціальні трансферти; родинна допомога і трансферти.

Особливе місце посідає дослідження місця та ролі податку з доходів фізичних осіб в системі оподаткування через наведення його переваг, функцій та принципів оподаткування. З метою узагальнення всього зазначеного було представлено механізм оподаткування доходів фізичних осіб.

3) Дослідження історія розвитку прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб дає можливість зробити висновки, що процес еволюції системи прибуткового оподаткування в Україні пройшов шлях від стягнень на користь

державних інститутів данини (найдавніша форма прямого оподаткування) до розробки та формування сучасної моделі оподаткування фізичних осіб. Історичний досвід системи оподаткування населення формувався в умовах тривалого поневолення української держави. Характерними особливостями вітчизняної системи оподаткування є низький рівень податкової культури та свідомості населення, примусовість, надмірність податкових платежів та заплутаність законодавчо-правових норм, що викликає певну нестабільність податкової системи та проблеми у пошуках напрямків вдосконалення чинної податкової системи в сучасних ринкових умовах.

4) Дослідження особливостей побудови механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні розпочато з виділення основних документів та нормативно-правових актів, які регламентують оподаткування доходів фізичних осіб.

Аналіз змін щодо оподаткування ПДФО дав можливість зазначити, що у 2019 році під оподаткування стали підлягати не лише бюджетні стипендії, але і стипендії у приватних навчальних закладах, спонсорські, грантові стипендії тощо. При оподаткуванні подарунків почала оподатковуватися лише сума перевищення, на відміну від минулого року, коли оподатковувався весь подарунок, що перевищував 930,75 грн. Страхові виплати повністю звільнилися від оподаткування. В результаті дослідження нами було представлено механізм визначення податкової соціальної пільги та механізм нарахування ПДФО у 2019 році.

5. В процесі дослідження бюджетної ролі податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів держави нами було проаналізовано структуру доходів населення України, динаміку доходів Зведеного бюджету України, структуру доходів Зведеного бюджету України, податкові надходження до зведеного бюджету та їх частка у ВВП, податок на доходи фізичних осіб до основних макрофінансових показників, надходження податку та збору на доходи фізичних осіб та його частка у ВВП, річну зміну податку та збору на доходи фізичних осіб та показників, що на нього впливають за 2011-2018 роки.

Таким чином, можна зробити висновок про значну бюджетну роль податку на доходи фізичних осіб, що характеризується високою фіскальною значимістю в структурі зведеного бюджету країни.

6) Оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців посідає важливе місце в системі оподаткування і дає можливість для розвитку підприємництва. Нами була наведена порівняльна характеристика оподаткування за загальною та спрощеною системами оподаткування ФОП за результатами якої визначено переваги і недоліки загальної та спрощеної систем оподаткування діяльності ФОП. Отже, оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців посідає важливе місце в системі оподаткування і дає можливість для розвитку підприємництва.

7) Можна впевнено стверджувати, що оподаткування доходів населення в Україні потребує докорінної перебудови, яка має базуватися на використанні передового зарубіжного досвіду, а не зводитися до копіювання моделі оподаткування інших країн. Необхідно поступово знижувати податкове навантаження на доходи фізичних осіб, використовуючи міжнародний досвід та

адаптуючи його до специфіки та умов розвитку економіки країни, що дозволить Україні стати серйозним суб'єктом податкової конкуренції у світовому просторі.

Економіка кожної держави має свої особливості, які варто враховувати при побудові ефективної податкової системи. Звичайно, держави з високим рівнем розвитку економіки при оподаткуванні доходів громадян вирішують завдання, які не є ключовими для українського суспільства. Це пов'язано з тим, що рівень розвитку вітчизняної економіки значно нижчий від розвинених країн, проте, спираючись на їх досвід, можна вмонтувати певні світові здобутки в українську систему оподаткування.

8) Підсумовуючи, важливо розуміти, що не варто копіювати провідний світовий досвід і впроваджувати його в Україні, необхідно консолідувати найкращі розробки зарубіжних систем оподаткування доходів, пристосовувати їх до українських реалій, та розробляти власну ефективну, справедливую, соціально спрямовану модель системи оподаткування доходів фізичних осіб.

АНОТАЦІЯ

Колесниченко К.Р «Оподаткування доходів фізичних осіб в Україні»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «7.03050801. Фінанси і кредит»

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні засади оподаткування доходів фізичних осіб, визначено сутність поняття «доход фізичних осіб» як об'єкта оподаткування, наведена сутнісна характеристика оподаткування доходів фізичних осіб, досліджена історія розвитку прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб.

Проаналізовано сучасний стан оподаткування доходів фізичних осіб, зокрема особливості побудови механізму нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб в Україні, визначена бюджетна роль податку на доходи фізичних осіб у формуванні доходів держави, проаналізовано механізм оподаткування доходів фізичних осіб-підприємців.

Досліджено зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб та визначено можливості використання його в українську практику, та в результаті цього сформовано шляхи оптимізації сучасного стану оподаткування доходів фізичних осіб.

Ключові слова: податок, оподаткування, дохід, фізична особа, прибуткове оподаткування, механізм нарахування податку, механізм сплати податку, оптимізація

ANNOTATION

Kolesnychenko K.R " Taxation of Individuals' Income in Ukraine"

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in the specialty "7.03050801. Finance and Credit"

Odessa National University of Economics. - Odessa, 2019.

The article deals with the theoretical principles of taxation of individuals' incomes, the essence of the concept of "income of individuals" as the object of taxation is determined, the essential characteristic of taxation of individuals' income is given, the history of the development of income taxation of individuals is investigated.

The article analyzes the current state of taxation of individuals' incomes, in particular, the peculiarities of the construction of the mechanism for accrual and payment of personal income tax in Ukraine, the budgetary role of the tax on personal incomes in the formation of incomes of the state, the mechanism of taxation of incomes of individuals-entrepreneurs has been analyzed.

The foreign experience of taxation of individuals' incomes has been researched and the possibilities of its use in Ukrainian practice have been determined, as a result of which the ways of optimization of the current state of taxation of individuals' incomes have been formed.

Key words: tax, taxation, income, individual, profitable taxation, mechanism of tax deduction, mechanism of payment of tax, optimization